

DIGIPLATVORMID

ja digiteenuste õigusaktist kaasnevad kohustused

Mis on digiteenuste õigusakti (DSA) järgselt digiplatvorm?

Teabe talletamise teenus, mille käigus teenusesaaja taotlusel talletatakse ja levitatakse üldsusele teavet, välja arvatud juhul, kui mainitud tegevus on üksnes mõne teise teenuse vähetähtis kõrvalomadus või põhiteenuse vähetähtis funktsioon. Nt sotsiaalmeediaplatformid, müügiplatvormid, foorumid, kuulutuste lehed.

Mikro- ja väikeettevõtjad on osadest DSA-s seatud kohustustest vabastatud. Mikro- ja väikeettevõtjate välistuse alla käivad ettevõtted, mille heaks töötab vähem kui 50 inimest ja mille aastakäive ega aastabilanss ei ületa 10 miljonit eurot.

Kui pakud kirjeldatud teenust, siis...

Märka, et avaldad:

✓ ÜHTSE KONTAKTPUNKTI

Kontaktpunkt peab võimaldama kasutajatel elektrooniliselt ja kasutajasõbralikul viisil teenuseosutajaga otse ja kiiresti suhelda, sealhulgas võimaldades kasutajatel valida sidevahendid, mis ei tugine üksnes automatiseeritud vahenditele. Kontaktpunktid peavad olema kergesti ligipääsetavad ja ajakohastatud.

✓ TEENUSETINGIMUSTES SISU MODEREERIMIST PUUDUTAVA TEABE

Teenuseosutajatel tuleb tingimustesse lisada teave kõigi piirangute kohta, mille nad oma teenuse kasutamisega seoses teenusesaajate esitatud teabe suhtes kehtestavad (nt ettevõttesiseste kaebuste menetlemise süsteemi töökord ning teave kõigi põhimõtete, menetluste, meetmete ja vahendite kohta, mida kasutatakse sisu modereerimiseks, läbivaatamiseks ja algoritmilisteks otsustusprotsessideks).

See peab olema esitatud selges, lihtsas, arusaadavas, kasutajasõbralikus ja üheselt mõistetavas keeles ning olema avalikult kättesaadav kergesti ligipääsetavas ja masinloetavas vormingus. Peamiselt alaealiste poolt kasutatud teenuste tingimused peavad olema esitatud viisil, mida alaealised mõistavad, Teenuseosutajad peavad teavitama teenusesaajaid teenusetingimuste olulistest muudatustest.

Teenusetingimustes piirangute kohaldamisel ja täitmise tagamisel peab teenuseosutaja käituma hoolsalt, objektiivselt ja proportsionaalselt, võttes arvesse isikute õigusi ja õigustatud huve, sh kasutajate põhiõigusi (väljendusvabadus, meediavabadus, meedia mitmekesisus jm põhiõigused ja -vabadused).

Arvesta, et pead:

✓ TEGEMA KOOSTÖÖD RIIKLIKE AMETIASUTUSTEGA

Teenuseosutajatel tekib kohustus teha riiklike ametiasutuste korralduste järgselt nendega koostööd. Ametiasutused võivad oma pädevuste piires anda korraldusi meetmete võtmiseks konkreetsete ebaseaduslike sisuelementide vastu või teabe esitamiseks konkreetse teenusesaaja kohta. Meetmete võtmise korralduste peale tekib teenuseosutajatel kohustus põhjendamatu viivitusega teavitada asutust kas ja millal korralduse suhtes meetmeid võeti. Teabe esitamise korralduste kättesaamisest tuleb viivitamatult asutust teavitada ning nendele reageerida. Lisaks tuleb teenuseosutajatel teavitada asjaomaseid teenusesaajaid saadud korraldustest ja nende suhtes võetud meetmetest või neid puudutava teabe andmisest.

✓ KURITEOKAHTLUSEST TEAVITAMA

Kui teenuseosutaja saab teadlikuks teabest, mis annab alust kahtlustada, et on pandud, pannakse parajasti või tõenäoliselt tulevikus toime kuritegu, millega kaasneb oht inimese elule või turvalisusele, teatab ta oma kahtlusest viivitamata asjaomasele õiguskaitseasutusele (Politsei- ja Piirivalveamet) ning esitab neile kogu asjakohase teabe.

✓ ESITAMA LÄBIPAISTVUSARUANDEID

Teenuseosutajad (v.a mikro- ja väikeettevõtjad) teevad vähemalt kord aastas avalikult kättesaadavaks masinloetavas vormingus ja kergesti ligipääsetavad selged, kergesti arusaadavad aruanded igasuguse sisu modereerimise kohta, mida nad vaatlusalusel ajavahemikul on teinud. Tutvu täpsema loeteluga aruande kohustuslikust teabest DSA artiklites 15 ja 24.

Hiljemalt 17. veebruariks 2023 ja pärast seda vähemalt kord kuue kuu jooksul avaldavad digiplatvormide või internetipõhiste otsingumootorite pakkujad oma internetipõhise kasutajaliidese avalikult kättesaadavas osas teabe selle kohta, kui suur on nende keskmine aktiivsete teenusesaajate arv liidus.

Tegevuskohajärgse digiteenuste koordinaatori ja komisjoni taotlusel peavad kõik digiplatvormid (k.a mikro- ja väikeettevõtjad) edastama teabe nende aktiivsete teenusesaajate arvust liidus.

Ära unusta:

✓ VÕTTA KASUTUSELE TEAVITUSMEHCHANISM

Teenuseosutajad võtavad kasutusele mehhanismid, mis võimaldavad neile teada anda, et nende teenusekeskkonnas leidub ebaseaduslikku sisu. Mehhanism peab olema elektrooniline, kergesti ligipääsetav ja kasutajasõbralik.

Teavitustehhanismides tuleks võimaldada ja hõlbustada vähemalt järgneva teabe esitamist:

- a) piisavalt põhjendatud selgitus selle kohta, miks väidetakse, et kõnealune teave kujutab endast ebaseaduslikku sisu;
- b) selge viide kõnealuse teabe täpsele elektroonilisele asukohale;
- c) teate esitanud üksikisiku või üksuse nimi ja e-posti aadress, välja arvatud juhul, kui teavet peetakse seotuks laste seksuaalse kuritarvitamise või ärakasutamise, lasteporno või laste seksuaalsel eesmärgil ahvatlemise süüteoaga;
- d) kinnitus selle kohta, et üksikisik või üksus esitab teate heas usus ning et selles sisalduv teave ja väited on täpsed ja täielikud.

Kui teade sisaldab selle esitanud üksikisiku või üksuse elektroonilisi kontaktandmeid, tuleb neile viivitamata saata kinnitus teate kättesaamise kohta ning hiljem otsuse tegemisest ning otsusega seotud õiguskaitsevahenditest. Kui teadete töötlemiseks või otsuste tegemiseks kasutatakse automatiseeritud vahendeid, tuleb sellest otsuse tegemisel teavitada.

✓ VÕTTA KASUTUSELE TEENUSE JA TEAVITUSMEHCHANISMI VÄÄRKASUTAMISE VASTASED MEETMED

Digiplatvormide pakkujad (v.a mikro- ja väikeettevõtjad) peavad mõistlikuks ajaks pärast eelhoiatuse tegemist:

1. teenuste osutamise teenusesaajatele, kes esitavad sageli ilmselgelt ebaseaduslikku sisu;
2. teadete ja kaebuste menetlemise isikute poolt, kes esitavad sageli ilmselgelt põhjendamatuid teateid või kaebusi.

Peatamise kohta otsuse tegemisel hindavad digiplatvormide pakkujad, kas isik tegeleb teenuse või teavitustehhanismi väärkasutamisega, arvestades väärkasutuste arvu ning võrreldes seda selle aja jooksul esitatud teabe või teadete koguarvuga, väärkasutuse raskusastet ning võimalusel teenusesaaja kavatsust.

Digiplatvormide pakkujad esitavad oma teenusetingimustes selgelt ja üksikasjalikult põhimõtted, mida nad rakendavad seoses väärkasutusega, ning toovad näiteid faktidest ja asjaoludest, mida nad võtavad arvesse, kui nad hindavad, kas teatav käitumine on väärkasutus, ning märgivad ka kohaldatava peatamisperioodi pikkuse.

✓ TEENUSESAAJALE SISU EEMALDAMIST PÕHJENDADA

Teenuseosutajad esitavad asjaomastele teenusesaajatele (kui nende elektroonilised kontaktandmed on teenuseosutajale teada) selge ja konkreetse põhjenduse teenusesaaja ebaseadusliku sisu või teenusetingimustega vastuolus olnud teabe suhtes tehtud järgmiste piirangute kohta:

- a) teenusesaaja esitatud teabe nähtavuse piiramine (sh sisu eemaldamine, sisule juurdepääsu tõkestamine või sisu järjestuses madalamale kohale viimine);
- b) rahaliste maksete peatamine, lõpetamine või muul viisil piiramine;
- c) teenuse osutamise täielik või osaline peatamine või lõpetamine;
- d) teenusesaaja konto peatamine või sulgemine.

Kirjeldatud põhjendamiskohustust ei ole juhul, kui piirang tuleneb riikliku ametiasutuse korraldusest või kui teabe näol on tegemist petliku suures mahus kaubandusliku sisuga. Põhjendamiskohustust tekib hiljemalt piirangu kehtestamisel ja olenemata sellest, miks või kuidas see kehtestati.

Esitatud põhjendused peavad olema selged ja kergesti mõistetavad ning nii täpsed ja üksikasjalikud, kui konkreetsetes olukorras mõistlikult võimalik. Eeskätt peab teenuse saajal olema põhjenduse peale võimalik õiguskaitsevahendeid kasutada.

Põhjendus peab sisaldama vähemalt järgmist teavet:

- a) teave selle kohta, kuidas teavet piirati (sh piirangu territoriaalne ja ajaline kehtivus);
- b) otsuse tegemisel aluseks võetud faktid ja asjaolud (sh kas teavitustehhanismi kaudu saadud teate või vabatahtliku omaalgatusliku uurimise alusel);
- c) kui asjakohane, siis teave automatiseeritud vahendite kasutamise kohta otsuse tegemisel;
- d) ebaseaduslikku sisu käsitleva otsuse puhul viide õiguslikule alusele ja põhjendused, miks teavet sellel alusel ebaseaduslikuks sisuks peetakse;
- e) kui otsus põhineb teenuse osutaja teenusetingimustele mitte vastamises, siis viide tingimusele, millele tuginetakse, ja põhjendused, miks teavet peetakse sellele alusele mitte vastavaks;
- f) selge ja kasutajasõbralik teave võimalike õiguskaitsevahendite kohta, mis on teenusesaajale otsusega seoses kättesaadavad (nt ettevõttesiseste kaebuste menetlemise süsteemid, vaidluste kohtuväline lahendamine ja kohtulikud õiguskaitsevahendid).

Lisaks edastavad digiplatvormid (v.a mikro- ja väikeettevõtjad) põhjendatud otsused viivitusega Euroopa Komisjonile (ilma isikuandmeteta).

✓ PRIORITISEERIDA USALDUSVÄÄRSETE TEAVITAJATE TEAVITUSI

Digiplatvormide pakkujad (v.a mikro- ja väikeettevõtjad) tagavad, et digiteenuste koordinaatorite poolt usaldusväärseteks teavitajateks hinnatud üksuste esitatud teadetega tegeletakse eelisjärjekorras ja põhjendamatult viivitusega.

Lisaks pead:

✓ TAGAMA KAEBUSTE MENETLEMISE SÜSTEEMI

Digiplatvormid (v.a mikro- ja väikeettevõtjad) peavad tagama asjaomastele isikutele ligipääsu tõhusale ettevõttesisesele kaebuste menetlemise süsteemile vähemalt kuue kuu jooksul pärast teenusesaajat järgmiste otsuste tegemisest teavitamist:

- a) otsused selle kohta, kas teave eemaldada, tõkestada sellele juurdepääs või piirata selle nähtavust;
- b) otsused selle kohta, kas teenusesaajatele teenuse osutamine täielikult või osaliselt peatada või lõpetada;
- c) otsused selle kohta, kas teenusesaajate konto peatada või sulgeda;
- d) otsused selle kohta, kas teenusesaajate esitatud teabe monetiseerimise võimalus peatada, lõpetada või seda muul viisil piirata.

Kaebuste menetlemise süsteem peab võimaldama esitada otsuse kohta kaebusi elektrooniliselt ja tasuta. Kaebuste menetlemise süsteemid peavad olema kergesti ligipääsetavad ja kasutajasõbralikud ning võimaldama ja hõlbustama piisavalt täpsete ja piisavalt põhjendatud kaebuste esitamist.

Digiplatvormide pakkujad menetlevad esitatud kaebusi aegsasti, mittediskrimineerivalt, hoolsalt ja erapooletult ning teevad otsuse kvalifitseeritud töötajate järelevalve all, mitte üksnes automatiseeritud vahendite abil.

Kaebuse esitajaid teavitatakse viivituseeta põhjendatud otsusest ning vaidluste kohtuvälise lahendamise võimalusest ja muudest võimalikest õiguskaitsevahenditest.

✓ KAASUMA VAIDLUSTE KOHTUVÄLISESSE LAHENDAMISSE

Digiplatvormid (v.a mikro- ja väikeettevõtjad) peavad tagama, et teave kasutajate võimaluse kohta kasutada vaidluste kohtuvälist menetlust on Teie internetipõhises kasutajaliideses kergesti ligipääsetav, selge ja kasutajasõbralik. Kasutajatel, kelle kaebuse suhtes tehakse otsus, on õigus valida vaidluste kohtuvälise lahendamise organite vahel, et vaidlus lahendada.

Vaidluste kohtuvälise lahendamise organiga tuleb mõlemal poolel teha heas usus koostööd. Koostööst keelduda võib digiplatvorm vaid juhul, kui sama teavet ja sama sisu väidetava ebaseaduslikkuse või teenusetingimustega vastuolu aluseid käsitlev vaidlus on juba lahendatud.

Kui vaidluste kohtuvälise lahendamise organ teeb vaidluses otsuse teenusesaaja kasuks, peab digiplatvormi pakkuja kandma kõik organi nõutud tasud ning hüvitama nimetatud teenusesaajale mõistlikud kulud, mille teenusesaaja on vaidluse lahendamisega seoses tasunud.

Reklaamimisel pane tähele, et:

✓ REKLAAM OLEKS TUVASTATAV

Digiplatvormid (v.a mikro- ja väikeettevõtja), kes esitavad oma internetipõhises kasutajaliideses reklaami, tagavad, et teenusesaajad saavad iga üksikule teenusesaajale esitatava reklaami puhul tuvastada:

- a) silmapaistva märgistuse abil, et teave on reklaam;
- b) isiku, kelle nimel reklaami esitatakse;
- c) reklaami eest tasunud isiku, kui see isik ei ole sama, kelle nimel reklaami esitatakse;
- d) teabe peamiste parameetrite kohta, kellele reklaami esitatakse.

✓ REKLAAMID EI PÕHINEKS PROFIILIANALÜÜSIL, MIS KASUTAKS ISIKUANDMETE ERILIIKE VÕI ALAEALISI TEENUSESAAJAJAID

Digiplatvormi (v.a mikro- ja väikeettevõtja) poolt esitatud reklaam ei tohi põhineda profiilianalüüsil, mis kasutab isikuandmeid, millest ilmneb rassiline või etniline päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused või ametiühingusse kuulumine, geneetilisi andmeid, füüsilise isiku kordumatuks tuvastamiseks kasutatavaid biomeetrilisi andmeid, terviseandmeid või andmeid füüsilise isiku seksuaalelu ja seksuaalse sättumuse kohta. Samuti ei tohi sellised reklaamid põhineda profiilianalüüsil, mis kasutab teenusesaaja isikuandmeid, kui nad on mõistlikult kindlalt teadlikud sellest, et teenusesaaja on alaealine.

✓ TAGAKSID TEENUSESAAJATELE FUNKTSIOONI ENDA REKLAAMIST TEATADA

Teenusesaajatele tuleb digiplatvormi (v.a mikro- ja väikeettevõtja) poolt tagada funktsioon, mis võimaldab teatada, kas nende esitatav sisu kujutab endast kommertsteadaannet või sisaldab seda. Kui teenusesaaja kirjeldatud teate esitab, tagab digiplatvormi pakkuja, et teised teenusesaajad saavad selgelt, ühemõtteliselt ja reaajas, sealhulgas silmapaistva märgistuse kaudu, tuvastada, et teenusesaaja esitatav sisu kujutab endast ärilist teadaannet või sisaldab seda.

Alaealistele ligipääsetav digiplatvorm:

✓ PEAB TAGAMA NENDE KAITSE

Alaealistele ligipääsetavad digiplatvormid (v.a mikro- ja väikeettevõtjad) kehtestavad asjakohased ja proportsionaalsed meetmed, et tagada oma teenuse puhul alaealiste eraelu puutumatuse, ohutuse ja turvalisuse kõrge tase. Kohustuste täitmine ei kohusta digiplatvormide pakkujaid töötleva täiendavaid isikuandmeid, et hinnata, kas teenusesaaja on alaealine.

Kui kasutad soovitusüsteeme:

✓ PEAD ESITAMA NENDE PARAMEETRID

Digiplatvormid (v.a mikro- ja väikeettevõtjad), kes kasutavad soovitusüsteeme (et soovitada või esile tõsta kindlat teavet muust teabest) peavad esitama teenusetingimustes lihtsas ja arusaadavas keeles peamised parameetrid, mida nende soovitusüsteemides kasutatakse ning teenusesaajatele pakutavad võimalused parameetreid muuta või mõjutada.

Esitama peab kõige olulisemad kriteeriumid teenuseosutajale soovitatava teabe määramisel ja nende parameetrite suhtelise tähtsuse põhjused.

Kui saadaval on mitu soovitusüsteemide varianti, teevad digiplatvormide pakkujad kättesaadavaks kergesti ligipääsetava funktsiooni, mis võimaldab teenusesaajal mis tahes ajal valida ja muuta oma eelistatud varianti.

Müügiplatvormid peavad lisaks:

Kes on müügiplatvormid?

Digiplatvormide pakkujad, kes võimaldavad tarbijatel sõlmida kauplejatega lepinguid sidevahendi abil.

✓ KÜSIMA KAUPLEJA TUVASTAMISEKS TEAVET

Digiplatvormid (v.a mikro- ja väikeettevõtjad) võimaldavad oma platvormidel liidus asuvatele tarbijatele sõnumeid edastada või tooteid või teenuseid pakkuda üksnes sellistel kauplejal, kes on eelnevalt esitanud järgmise teabe:

- a) kaupleja nimi, aadress, telefoninumber ja e-posti aadress;
- b) kaupleja isikut tõendava dokumendi koopia või e-identimine;
- c) kaupleja maksekonto andmed;
- d) kui kaupleja on registreeritud avalikus registris (nt äriregistris), siis teave sellest registrist koos registrinumbri või muu samaväärse identifitseerimisvahendiga selles registris;
- e) kaupleja kinnitus selle kohta, et ta pakub ainult selliseid tooteid või teenuseid, mis vastavad liidu õigusnormidele.

Digiplatvormid teevad punktides a, d ja e osutatud teabe teenusesaajatele kättesaadavaks. Muu esitatud teave avalikustatakse üksnes juhul, kui seda nõutakse kohaldatava õiguse alusel. Kauplejalt saadud teavet tuleb säilitada turvaliselt kuue kuu jooksul pärast digiplatvormi ja asjaomase kaupleja vahelise lepingulise suhte lõppu. Seejärel tuleb teave kustutada. Digiplatvormi pakkuja

Digiplatvormi pakkuja teeb enne kauplejale oma teenuste kasutamiseks loa andmist kõik endast oleneva, et kaupleja esitatud teabe usaldusväärsust ja täielikkust hinnata.

Määruse kehtima hakkamise eelselt teenust kasutatavatel kauplejal tuleb loetus toodud teave saada 12 kuu jooksul. Kui asjaomased kauplejad teavet tähtaegselt ei esita, peatab digiplatvorm liidu tarbijatele müügiga seotud teenuste osutamise neile seni, kuni nad on esitanud kogu teabe.

Kui digiplatvormi pakkujal on alust arvata, et asjaomaselt kauplejalt saadud teave on ebatäpne, puudulik või ei ole ajakohane, peab ta taotlema kauplejalt olukorra parandamist. Kui kaupleja kõnealust teavet ei paranda või ei täienda, peatab digiplatvormi pakkuja viivitamatult teenuse osutamise sellele kauplejale.

✓ TAGAMA, ET KAUPLEJAD SAAVAD LIIDU ÕIGUST TÄITA

Digiplatvormi (v.a mikro- ja väikeettevõtja) kasutajaliides peab võimaldama kauplejal täita kohaldatavast liidu õigusest neile tulenevaid lepinguelse teabe, nõuetele vastavuse ja tooteohutuse alase teabega seotud kohustusi. Ühtlasi teevad digiplatvormid kõik endast oleneva, et hinnata, kas kauplejad on esitanud liidu õigusest tuleneva tooteohutuse ja tarbijalemüügiga seotud kohustusliku teabe ja kauplejat tuvastada aitava märgise (kaubamärk, sümbol või logo) enne, kui lubab kauplejal tooteid või teenuseid nendel digiplatvormidel pakkuda.

✓ TEAVITAMA TARBIJAD, KES ON OSTNUD EBASEADUSLIKU TOOTE VÕI TEENUSE

Kui digiplatvorm (v.a mikro- ja väikeettevõtja) saab teada kaupleja poolt müüdud ebaseaduslikust tootest või teenusest, siis teavitab ta tarbijaid, kui tal on nende kontaktandmed (st lisaandmeid digiplatvorm säilitama ei pea), asjaolust, et toode või teenus on ebaseaduslik, kaupleja isikust ja asjakohastest õiguskaitsevahenditest.